

Yeni Kurulan Üniversitelerin Sorunları ve Çözüm Önerileri

Problems of Newly-Founded Universities and Solution Offers

Didem DOĞAN

ÖZ

Ülkemizde son dönemlerde ekonomik, sosyal ve kültürel gerekçelerle pek çok yeni üniversite kurulmuştur. Bu üniversiteler gerek kuruldukları bölgelerden gerekse örgütsel yapılarından kaynaklanan çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır. Yeni kurulan üniversitelerde yaşanan sorunları ortaya çıkarmak ve bu sorunlara olası çözüm önerileri geliştirmek, kalifiye insan gücünün yetiştirildiği en önemli kurumlardan biri olan yükseköğretimin sağladığı hizmet kalitesini artırabilme açısından önemlidir. Bu çalışmada 2006 yılından sonra kurulan üniversitelerin sorunları hem idari personelin hem de akademisyenlerin bakış açılarıyla ortaya konmuş ve bu sorunlara ortak bir görüş ile çözüm önerileri geliştirilmiştir. Nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılan bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan *Akademisyenlerin Sorunları Ölçeği* 150 akademisyene uygulanmıştır. Ölçekten elde edilen bilgilerin derinlemesine incelenmesi amacıyla iki idari personel ile görüşme yapılmış ve sekiz akademisyen ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırma verilerine göre; yeni kurulan üniversitelerin en önemli sorunu kurumsallaşmanın olmamasıdır. Bu sorunu fiziksel yetersizlikler ve nitelikli öğretim elemanı yetersizliği gibi sorunlar takip etmektedir. Etkin yönetim ile etkin bir örgüt yapısı oluşturmak bu problemlere önerilen çözüm önerilerinden bazılarıdır.

Anahtar Sözcükler: Yeni kurulan üniversiteler, Kurumsallaşma, Üniversitelerin sorunları

ABSTRACT

Many new universities have recently been founded due to economic, social and cultural reasons in our country. These universities face various problems stemming from whether their locations or their organizational structures. Revealing problems experienced within these newly-founded universities and developing possible solutions for these problems are important in order to increase the service quality provided by higher education which is one of the most important institutions that generate qualified human power. In this study, the problems of the universities founded after 2006 have been put forth with both administrative and academic staffs' view points and solution offers have been developed towards these problems with a common point of view. In this study in which quantitative and qualitative research methods used, is used Scale of Academicians' Problems was applied to 150 academics as the data gathering device. In order to profoundly examine the data acquired by the scale, two administrative personnel were interviewed and a focus-group interview was performed with eight academics. According to the study data, the most important problem of newly-founded universities is the lack of institutionalization. Physical inadequacy and lack of qualified personnel follow this problem. Efficient management and forming an efficient organization structure are among suggested solution offers.

Keywords: Newly-founded universities, Institutionalization, Problems of universities

GİRİŞ

Dünyada yaşanan teknolojik, ekonomik ve sosyal gelişmeler sonucunda ortaya çıkan bölgesel kalkınmayı sağlama ihtiyacı, bölgelerin sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarında olumlu değişiklikler yapabilme ve yükseköğretime olan talebin artması gibi sebeplerle son dönemlerde yükseköğretim kurumlarının sayılarında hızlı bir artış meydana gelmiştir. Ancak bu üniversiteler bahsedilen amaçlara ulaşmak bir yana pek çok sorunu

da beraberinde getirmiştir. Her yeni oluşum biraz sancılı olur ki yeni kurulan üniversiteler henüz yenilik ve değişimin verdiği sancıdan kurtulamamıştır. Diğer taraftan üniversitelerin toplumsal, sosyo-ekonomik ve kültürel değişimlerden çok çabuk etkilenmesi, ülkeye sağladığı katkının yanı sıra çeşitli problemlerin oluşmasına da zemin hazırlamaktadır. Üniversitelerin kuruldukları bölgelere sağlayacakları katkıyı daha iyi anlamak için üniversite kavramının tanımı üzerinde durmamız önemlidir.

Didem DOĞAN (✉)

Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray, Türkiye
Aksaray University, Institute of Social Sciences, Aksaray, Turkey
didemdogan1607@gmail.com

Geliş Tarihi/Received : 10.04.2013

Kabul Tarihi/Accepted : 14.05.2013

Üniversiteler; 'gerçeğin' özgür bir şekilde arandığı, tartışmanın, sorgulamanın ve eleştirel düşünmenin öğretildiği, bilimsel düşünmenin dogmaya üstünlüğünün ortaya konduğu eğitim kurumlarıdır (İlham, 2008). Bilgi üretme, araştırma yapma, kitlesel eğitimi gerçekleştirme, meslekî eğitim verme gibi toplumsal hizmetler sunan yükseköğretim kurumları, dünyadaki politik, teknolojik ve ekonomik değişimlerden son derece etkilenmektedir. Bu etkiler 1980'lerden sonra ulusal yükseköğretim sektöründe; üniversitelere ayrılan devlet ödeneğinin azalması, yükseköğretimin hükümet temelli bir idareden uzaklaştırılmasının gerekliliği gibi konuların önem kazanmasına yol açmıştır. Yine bu dönemde stratejik yükseköğretim aktivitelerinin tamamında; etkililik, isteklilik ve kalitenin ön plana çıkması, yükseköğretime olan talebin artması, sosyal, politik ve ekonomik açıdan üniversitelerde hesap verebilirlik kavramının yaygınlaşmasıyla yükseköğretim sektöründe yapısal ve örgütsel köklü bir değişim süreci yaşanmaya başlamıştır (Vaira, 2004; Marginson & Rhodes, 2002).

Yükseköğretimde yaşanan yeni trendler (serbestleşme, özelleşme, sınır ötesi yükseköğretim, akademik hareketlilik vb.) üniversitelere olan talebin artmasına sebep olmuş, bu durum yükseköğretim kurumlarının misyon ve işleyişleri bakımından kamunun tam güvenini kazanma gerekliliğini gündeme getirmiştir. Zira yükseköğretime olan kamu güveni zayıflar ve yükseköğretim ile halk arasındaki bağlar koparsa yükseköğretimin geleneksel rol ve işleyişleri farklı bir yöne kaymış olur. Ayrıca yükseköğretime karşı artan farkındalık karşısında işletmelerin üniversitelere olan güveninin erozyona uğraması, öğrenci öğrenmeleri ve kalite üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır (Leveille, 2006).

Günümüzde yükseköğretim kurumları misyon ve vizyonlarından uzaklaşmış ve pek çok problemle karşı karşıya kalmıştır (Çelik, 1994; Ortaş, 2002; Şenses, 2007; İlham, 2008; Bilgin, 2009; Benek & Yıldız, 2011; Şen, 2012, Karahan & Karahan, 2012). Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de üniversitelere yöneltilen eleştiriler genel olarak, toplumun talep ve ihtiyaçlarına yeterli kadar duyarlı olmamaları ve yeterli nitelik ve nicelikte ürün ve hizmet vermemeleri şeklinde ifade edilebilir. İş bulmakta zorlanan mezunların yaşadıkları bunalımlar, sorunlarının çözümünde yeterli destek bulamayan sanayi kesiminin şikâyetleri ve toplumun öncelikli gündem maddeleriyle ilgili olarak daha fazla inisiyatif ve katkı bekleyen kamuoyunun istekleri, üniversitelere yönelik eleştirilere neden olmaktadır. Ülkemizde özellikle yeni kurulan üniversitelerde akademik kadronun yetersizliği, bazı kıdemli öğretim üyelerinin atıl olması ve üniversitelerin sadece iç gündemlerine odaklanmaları bu eleştirilerin kaynağı olarak gösterilebilir (ODTÜ, 2011). Yükseköğretim kurumlarımız, yönetim ve yayın kalitesi, yabancı dil, yüksek lisans ve doktora eğitimi, öğretim üyelerinin özlük hakları gibi sorunlar yaşarken (Ortaş, 2002) yeni kurulan üniversiteler ve bunlara bağlı olan yüksekokullar yükseköğrenim kurumlarımızı daha da problemlile hale getirmiştir. Dolayısıyla son yıllarda yükseköğretim kurumlarının niceliklerinde hızlı bir artış olması üniversitelerin henüz çözüm getirilmemiş pek çok sorununa yenilerinin eklenmesine sebep olmuştur. Bu bağlamda yaptığımız bu çalışmada, 2006 yılından sonra kurulan yükseköğretim kurumlarının sorunları,

bu kurumlarda görev yapan idari personelin ve akademisyenlerin bakış açılarıyla ortaya konulmuş ve bu sorunlara yine ortak bir bakış açısı yakalayıp çözüm önerileri geliştirilmiştir. Yeni kurulan üniversitelerin sorunlarına geçmeden önce bu üniversitelerin kurulma sebeplerinden ve yıllara göre üniversitelerin sayılarındaki artış oranlarından kısaca bahsetmekte yarar vardır.

Yeni Kurulan Üniversitelerin Kurulma Sebepleri

Dünyada bilim, teknoloji, sosyal ve kültürel değerler, ekonomi ve siyaset gibi pek çok alanda yaşanan baş döndürücü değişimler bizim hayata bakış açımızı değiştirirken, düşüncelerimizin oluşmasında etkili olan eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Bu etkilerin sonuçları eğitimin her alanında karşımıza çıktığı gibi yükseköğretim sektöründe de radikal bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Globalleşen dünya, giderek kamusal alandan çıkıp, yarı kamusal hüviyet kazanan yükseköğretimin, mutlak bir yeniden yapılanma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Acar, 2012; Altınsoy, 2011; Ted, 2011; Şenses, 2007; Ortaş, 2002; Tanrıku, 2001). Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında yapılan yasal değişiklikler ve özellikle 2006 yılından sonra, pek çok yeni üniversite kurulması bu değişime ayak uydurma çabalarının sonuçlarıdır. Değişim ve gelişim amacıyla kurulan bu üniversitelerin aslında en önemli kuruluş sebepleri, politik ve ekonomik sebeplerdir (Şenses, 2007; Aktan, 2007; Ortaş 2004; Marginson & Rhodes, 2002).

Politik sebepleri açıklamak için geçmişe gitmekte fayda vardır. Çünkü üniversitelerle ilgili reformlar her zaman geçtikleri dönemin izlerini taşımaktadır. Darülfünun'un kaldırılması (1933) ve üniversitelerin işlev ve görevlerinin ideolojik ve milliyetçi bir ifadeye bürünmesinden sonra (1946) yükseköğretim yasası üç kez değiştirilmiş ve bu değişimler hep bir darbenin arkasından gerçekleşmiştir. Bu durumu geçmişte yaşanmış yükseköğretim ile ilgili değişikliklerin zamanını mercek altına aldığımızda daha iyi görebiliyoruz. 1960 sonrası öğretim üyeleri için dokunulmazlık niteliğinde olan özerklik üniversitelere girmiş, yine bu dönemde MEB'den üniversitelerin yönetimi alınmış ve Üniversite Denetleme Kurulu kurulmuştur. Ayrıca 1970 sonrası üniversitelerde millî değerlere vurgu yapan 1750 sayılı yasa yürürlüğe girmiş, 1980 sonrasında ise üniversiteleri siyasi otoriteye bağlı hale getiren Yükseköğretim Kurulu kurulmuştur. Tüm bu değişikliklerin darbe dönemlerinde olması tesadüf değildir (Şen, 2012). Doğrusu bu durum üniversitelerin politik açıdan son derece önemli kurumlar olduğunu da ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla politik açıdan üniversite kurmanın amacını; siyasal rant sağlamak, mevcut üniversiteleri politik ve ekonomik olarak kontrol etmek, bölge insanı üzerinde siyasi nüfusu güçlendirmek, belli bir ideolojik görüşün egemenliği altında üniversiteler oluşturarak akademik kadrolaşma yoluyla siyasi bütünleşmeyi sağlamak şeklinde sıralayabiliriz (Dörtlemiz, 1995; Arap, 2010). Ancak üniversitelerin kurulma sebeplerinden en önemlileri arasında iktidarların siyasi çıkarlarının olması, yükseköğretim kurumlarının devletin başında olanların siyasi müdahale alanları olması, akademik atama ve yükseltmede telkin ve zorlamanın söz konusu olması, üniversitelerin gelişmesini engeller dahası onları çağın gerisine iter. Yükseköğretim ile ilgili yapılan

araştırmalar da bu görüşü destekler niteliktedir (Saatçioğlu, 1992; Ortaş, 2004; Altınsoy 2011). Neticede politik sebeplerle bir ülkedeki üniversitelerin nicelik bakımından artması o ülkeyi nitelik bakımından getirecektir.

Son dönemlerde Türkiye’de her şehre bir üniversite kurmanın diğer bir nedeni de ekonomik sebeplere dayanmaktadır. Çünkü üniversiteler, kuruldukları bölgelere hem eğitim götürülmesini hem de o bölgenin sosyo-ekonomik açıdan hareketlenmesini sağlarlar. Sadece bilgi ve kültür üretmekle kalmayan aynı zamanda kuruldukları bölgelere gelir getiren kurumlar olan üniversiteler böylece bölgeler arası eşitsizliklerin giderilmesine yardımcı olurlar. Bireylerin yaşam standartlarını artıran, onlara iş fırsatı sağlayan, sosyal ve kültürel hareketliliğe katkıda bulunan, böylece genç nüfusun kırsal bölgelerden göç etmesini önleyen üniversitelerin (Huggins & Cooke, 1997) kurulmasındaki ekonomik sebepler, istihdam yaratma, bölgesel kalkınmayı sağlama ve bölge ekonomisini canlandırma şeklinde ifade edilebilir (Arap, 2010).

Tüm bu sebepler doğrultusunda; ülkemizde yükseköğretimin yurt geneline dengeli bir şekilde dağılmasını sağlamak ve yükseköğretime olan taleplere cevap vermek amacıyla 16’sı 2006 yılında, 21’i 2007 yılında, 15’i 2008 yılında, 9’u 2009 yılında, 17’si 2010 yılında ve 11’i 2011 yılında (Günay & Günay, 2011); 3’ü 2012 ve 1’i 2013 yılında olmak üzere son sekiz yılda toplam 93 yeni üniversite kurulmuştur. Genel olarak 2007 yılında 30’u vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 115 üniversite varken, bu sayı 2013 yılı itibarıyla 66’sı vakıf üniversitesi ve 7’si vakıf meslek yüksek okulu olmak üzere toplamda 170’e yükselmiştir (YÖK, 2013). Üniversitelerin niceliğinde meydana gelen bu ani artış, yükseköğretim kurumlarının öğretim elemanı ve alt yapı gereksinimlerinin karşılanamaması sorununu gündeme getirmiştir. Bu durum üniversitelerden beklenen eğitim, öğretim, araştırma ve toplumsal hizmet kalitesinin de düşmesine, dolayısıyla yükseköğretim kurumlarının niteliğinde ciddi bir zedelenmeye sebebiyet vermiştir (Karakütük & Özdemir, 2011).

Tüm bu talep, beklenti ve amaçlar doğrultusunda kurulan üniversitelerde yaşanan sorunları ortaya koymak ve bu sorunlara olası çözüm önerisi geliştirmek, her alanda gerekli insan gücünün yetiştirildiği en önemli kurum olan üniversitelerin sağladığı hizmet kalitesini artırmak bakımından önemlidir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı 2006 yılından sonra kurulan üniversitelerin sorunlarını akademisyenlerin ve idari personelin bakış açısıyla ortaya koymak ve bu sorunlara yine onların ortak görüşleriyle çözüm önerileri getirmektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranmıştır.

1. Yeni kurulan (2006’dan sonra) üniversitelerin sorunları nelerdir?
2. Yeni kurulan (2006’dan sonra) üniversitelerin sorunlarına ne gibi çözüm önerileri getirilebilir?

Araştırmada, tek bir araştırma veya araştırmalar dizisindeki aynı temel olgulara ilişkin nitel ile nicel verileri birlikte toplamayı, bu verileri analiz etmeyi ve yorumlamayı içeren (Leech

& Onwuegbuize, 2007) karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın nicel boyutunda daha geniş bir örneklem grubuna ulaşip onların fikirlerini almamıza olanak veren ölçek kullanma tekniği uygulanmıştır. Nitel boyutta ise herhangi bir kurum ya da ortamdaki bireylerin davranışlarını ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan görüşme tekniği (Yıldırım & Şimşek, 2011) ile Kruger’e göre (2008) konuyla ilgili olan insanlarla görüşmenin yapıldığı bir veri toplama yöntemi olan odak grup görüşmesi (Akt. Merriam, 2012) tekniği kullanılmıştır.

Veri Toplanma Araçları

Araştırmada öncelikle 2006 yılından sonra kurulan üniversitelerde (Aksaray Üniversitesi) görev yapan 150 akademisyene görev yaptıkları yükseköğretim kurumlarındaki sorunları ortaya çıkarmaya yönelik, araştırmacı tarafından geliştirilen “Akademisyenlerin Sorunları” adlı ölçek uygulanmıştır. Bu ölçek tamamen katılıyorum, katılıyorum, biraz katılıyorum, katılmıyorum, tamamen katılmıyorum düzeylerinin yer aldığı Likert tipi bir ölçektir. Ayrıca yeni kurulan bir üniversitede görev yapan bir dekan yardımcısı ve bir fakülte sekreteri ile yapılan görüşme sorularının içeriğini; üniversitede yaşanan sorunlar, bu sorunlara karşı üniversite idaresinin uygulamaları ve bu sorunlara yönelik getirilebilecek çözüm önerilerini içeren açık uçlu sorular oluşturmaktadır. Son olarak ise yeni kurulan üniversitelerde var olan sorunları kesin olarak ortaya çıkarmak ve bu sorunlara olası çözüm önerileri geliştirmek amacıyla yeni kurulan bir üniversitelerde görev yapan sekiz akademisyen ile odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Katılımcılar

Akademisyenlerin Sorunları Ölçeği 150 akademisyene uygulanmıştır. Bunların %43,3’ü (65) araştırma görevlisi, %30’u (45) yardımcı doçent, %13,3’ü (20) okutman, %10,6’sı (16) doçent, %2,6’sı (4) profesördür. Görüşme yapılan idari personel ise dekan yardımcısı (doçent) ve fakülte sekreteridir. Sekiz kişiden oluşan odak grup çalışması ise dört araştırma görevlisi ve dört yardımcı doçent ile yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Yeni kurulan (2006 yılından sonra) üniversitede görev yapan 150 öğretim üyesine elden verilen ölçekler yine elden toplanmış ve analizleri yapılmıştır. Daha sonra bu analizlerin sonuçlarını daha derinlemesine incelemek amacıyla yeni kurulan bir üniversitede görev yapan dekan yardımcısı ve bir fakülte sekreteri ile birebir görüşmeler yapılmış ve yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından yazılı olarak kaydedilmiştir. Son olarak belirlenen yer ve tarihte alanında uzman bir moderatör başkanlığında sekiz akademisyen ile odak grup görüşmesi yapılmış ve bu çalışmada ortaya çıkan çözüm önerileri çalışma sırasında yazılı olarak kaydedilmiştir ve daha sonra bu fikirler önem sırasına göre sıralanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırmada kullanılan *Akademisyenlerin Sorunları* adlı ölçek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri ilgili literatür taranarak ve öğretim elemanlarının görüşleri alınarak

hazırlanmıştır. Önce 29 maddeden oluşan ölçek faktör analizi sonucunda 14 maddeye düşmüştür. Ölçeğin kapsam geçerliliği alanında uzman iki öğretim üyesi tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise .78 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın nitel bölümünü oluşturan görüşme ve odak grup görüşme formlarının soruları ise araştırmacı tarafından hazırlanmış olup iki uzman tarafından kapsam geçerliliği yapılmıştır. Görüşmelerin kâğıda aktarımı güvenilirliği artırmak amacıyla görüşme sırasında gerçekleşmiştir. Araştırmanın bulgular bölümünde dekan yardımcısı ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular (G1 dekan yard.) ve fakülte sekreteri ile yapılan görüşmeler ise (G2 fak. sek.) şeklinde belirtilmiştir. Son olarak araştırmacı tarafından geliştirilen odak grup çalışmasının konu alanları ve görüşülecek soruların kapsam geçerliliği Eğitim Yönetimi alanında uzman iki öğretim üyesi tarafından yapılmıştır. Odak grup çalışmasının geçerliliğini artırmak için görüşmenin yapılacağı yer ve zaman bir hafta önceden belirlenmiş ve çalışma eğitim yönetimi alanında uzman bir moderatör başkanlığında gerçekleşmiştir. Ayrıca odak grup çalışmasında ortaya çıkan fikirler çalışma sırasında yazılı olarak kaydedilmiştir ve belirlenen bir yazıcı tarafından kâğıda aktarılmıştır. Kâğıda aktarılan bu fikirler daha sonra odak grup çalışmasındaki akademisyenler tarafından önem sırasına göre sıralanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Yeni Kurulan Üniversitelerin Sorunlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Yeni kurulan üniversitelerde yaşanan sorunları genel olarak ortaya koymak amacıyla 2006 yılından sonra kurulan üniversitelerde görev yapan 150 akademisyene *Akademisyenlerin Sorunları Ölçeği* uygulanmıştır. Bu ölçekten elde edilen bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının tamamı ekonomik gelirlerinin yetersiz olduğunu ve akademik çalışma yapmak için yeterli zamanlarının olmadığı belirtmişlerdir. Ayrıca akademisyenlerin %94’ü akademik yayınların unvan almak amacıyla yapıldığını ve bunun akademik bir sorun olduğunu beyan ederken, katılımcıların %90’ı üniversitelerde bürokrasinin bir sorun olduğunu, öğretim elemanları arasında mesleki işbirliği ve dayanışmanın azaldığını ve deneklerin araştırmaya katılmada isteksiz olduğunu belirtmişlerdir. Diğer taraftan öğretim elemanlarını %82’si üniversite olanaklarından yararlanmanın unvanlara göre farklılık gösterdiğini ve bunun bir problem olarak karşılına çıktığını belirtirken, katılımcıların %70’i ders yüklerinin fazla olduğunu ve tüm unvanlardaki öğretim elemanlarının yönetsel görevlere seçme ve seçilme hakkının olmamasını bir problem olarak görmektedirler. Ayrıca akademisyenlerin %64’ü yabancı dil bilgilerinin yetersiz olduğunu ve yönetsel sorunlar yaşadıklarını belirtirken, katılımcıların %66’sı istatistik bilgilerinin yetersizliğinin bir sorun olarak karşılına çıktığını belirtmişlerdir. Tablo 1’den de anlaşılacağı gibi yükseköğretim kurumlarında özellikle yeni kurulan üniversitelerde bir takım problemlerin varlığına dair katılım oldukça yüksektir.

Bu bulgular Dost ve Cenksever’in (2007) öğretim elemanlarının sorunlarını ortaya koymak amacıyla yaptıkları araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Bu araştırmanın bulgularına göre, öğretim elemanlarının, %66 ile en fazla katılım gösterdikleri sorunun ‘ekonomik problemler’ olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunu %48.7 ile ‘iş ortamındaki kişiler arası olumsuz ilişkiler’, %35.9 ile ‘kadro atamalarında yapılan adil olmayan uygulamalar’, %30.1 ile ‘yurt dışında akademik araştırma yapma olanaklarının sınırlı olması’ sorunları izlemektedir. Bu çalışmada ayrıca vakıf ve devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim

Tablo 1: Yeni Kurulan Üniversitelerdeki Sorunların Frekans ve Yüzdeleri

SORUNLAR	f (Tamamen Katılıyorum/ Katılıyorum)	%
Bürokrasi sorunu	135	90
Ekonomik problemler	150	100
Zamansızlık	150	100
Ders yüklerinin fazlalığı	105	70
Yabancı dil eğitiminin yetersiz olması	96	64
Yönetsel sorunlar	96	64
Araç-gereç yetersizliği	60	40
İstatistik (SPSS) bilgilerinin yetersiz olması	99	66
Öğretim elemanları arasında mesleki işbirliği ve dayanışmanın azalması	135	90
Deneklerin araştırmaya katılma isteksizliği	141	94
Tüm unvanlardaki öğretim elemanlarının yönetsel görevlere seçme ve seçilme hakkının olmaması	105	70
Akademik yükseltmelerin uluslararası indekslerde yayın yapmaya bağlı olması	72	48
Akademik yayınların unvan almak amacıyla yapılması	135	90
Üniversite olanaklarından yararlanmanın unvanlara göre farklılık göstermesi	123	82

elemanlarının belirttiği mesleki sorunlar arasında anlamlı bir fark da bulunmuştur. Araştırmanın bulgularına göre öğretim elemanlarının sorunları genel olarak; öğrenim (yüksek lisans/doktora) ve yönetimle ilgili sorunların yanı sıra araştırma ve proje desteklerinin yetersiz olması, araç-gereç ve fiziksel koşulların yeterli olmaması, personel alımı, ataması ve yükseltmesindeki sorunlar, bilimsel sorunlar, kültürle, adaletle ve nesnellikle ilgili sorunlar ve yabancı dil ile ilgili sorunlardır. Öğretim elemanlarının sorunlarına baktığımızda Dost ve Cenksever'in (2007) araştırmasında akademisyenlerin sorunlara katılma oranları bizim bulgularımıza göre oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durum bizim araştırmamızın yeni kurulan bir üniversitelerde yapılmış olmasının bir sonucu olarak belirtilebilir. Dolayısıyla araştırmamızda yeni kurulan üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin, belirtilen sorunlara katılım oranlarının oldukça yüksek olması, yükseköğretim kurumlarının zaten var olan sorunlarına yenilerinin eklediği ve sorunların hissedilme düzeyinin arttığı şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca bu durum yeni kurulan üniversitelerin daha fazla sorunla karşı karşıya olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Girgin'in (2007) eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının ders yüklerinin, akademik araştırma yapma üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırmasından elde ettiği bulgular bizim bulgularımızla örtüşmektedir. Girgin'in (2007) bulgularına göre öğretim elemanları, ücret düşüklüğü ve araştırmalara yeterli maddi destek sağlanmaması konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar. Ücret düşüklüğünün getirdiği ekonomik kaygı sebebiyle öğretim elemanları fazlaca derse girmek istemektedir. Dolayısıyla bu ders yükü öğretim elemanlarının olması gerekenden fazla zamanını almakta bu durumda eğitim ve öğretimin yanı sıra en önemli görevleri akademik çalışma yapmak olan öğretim elemanlarının bilimsel çalışmaya yeterli zaman ayıramamalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla Girgin'in (2007) bulguları ile bizim bulgularımız paralellik göstermektedir.

Yeni kurulan üniversitelerin sorunlarıyla ilgili yapılan *odak grup çalışmasından* elde edilen bulgulara göre yeni kurulan üniversitelerdeki sorunları önem sırasına göre şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Yeni kurulan üniversitelerin en önemli sorunu kurumsallaşma sorunudur. Kurumsallaşma için uzun bir zamana ihtiyaç vardır. Yeni kurulan üniversitelerin henüz kurumsallaşamaması, olumlu bir örgüt iklimi oluşmasını imkânsız kılmaktadır. Bu üniversitelerde örgüt kültürü de oluşmamıştır.
2. Yeni kurulan üniversiteler genellikle küçük şehirlerde kurulduğu için burada görev yapan öğretim elemanları çalıştıkları kurumlara en yakın büyük şehirlerde ikamet etmek istemektedirler. Bu durum öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki ilişkinin zayıf kalmasına sebep olmakta ve akademisyenlerin üniversiteyi benimsemelerinin önüne geçerek kurumsallaşmanın oluşmasını engellemektedir.
3. Yeni kurulan üniversitelerde lisansüstü eğitim (yüksek lisans ve doktora) programlarının olmaması araştırma görevlilerini başka şehirlere gidiş-geliş yapmak zorunda bırakmaktadır. Bu durum da araştırma görevlilerinin akademik performansını olumsuz etkilemektedir.

4. Yeni kurulan üniversitelerde fiziki (kütüphane, laboratuvar, spor salonu vb.) ve sosyal imkânlar (kafeterya, sinema, alışveriş merkezi vb.) yetersizdir.
5. Öğretim elemanı kadroları üniversitenin ihtiyacı doğrultusunda doldurulmamıştır. Bu durum bazı bölümlerde öğretim elemanı fazlası varken bazı bölümlerde ise öğretim elemanı açığının olmasına sebep olmaktadır.
6. Rektörlük seçimlerinin akademik camiaya olumsuz yansımaları vardır. Seçimler sonucunda farklı ideolojide olan akademisyenler buldukları kurumlarda psikolojik olarak rahat çalışmamaktadır.
7. Üniversiteler arasında bir standartlaşma yoktur. Üniversitedeki bazı kadroların (araştırma görevlisi) görev tanımları tam olarak yapılmamıştır. Bu durum da akademik personelin verimli çalışmasını engellemektedir. Örneğin araştırma görevlilerinin görev tanımının yeterince açık olamaması onların her türlü işi yapabileceği imajını vermektedir. Bu durum da araştırma görevlilerinin akademik çalışmalarını olumsuz etkilemektedir.
8. Rektörlük seçimlerine sadece öğretim üyelerinin katılması diğer öğretim elemanlarının performansını olumsuz etkilemektedir.
9. Kütüphanelerin yetersiz olması yeni açılan üniversitelerin bir diğer sorunudur.

Yapılan odak grup çalışmasından elde edilen bu bulgular Korkut ve ark.'nın (Korkut, Yalçınkaya, & Muştan, 1999). "*Araştırma görevlilerinin sorunları: Eğitim yönetimi*" adlı araştırmalarının bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Adı geçen araştırmanın bulgularına göre araştırma görevlilerinin görev tanımlarının belli olmadığı, yetki ve sorumluluklarda açıklık olmadığı ve bu durumun yükseköğretim kurumlarında bir karmaşaya sebep olduğu görüşünü benimseyen akademisyenlerin oranı %92,5'dir. Elde edilen bulgular yükseköğretim kanununda araştırma görevlilerinin görev tanımlarının yeniden yapılması gerektiğini ortaya koymuştur. Ayrıca yükseköğretim kanununda araştırma görevlilerinin yetki ve sorumluluklarının neler olduğuna ilişkin hükmün, üniversiteler arasındaki uygulama farklılıklarından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak günümüzde bu probleme çözüm getirmek amacıyla yükseköğretim kurumu yasa tasarısında araştırma görevlisinin tanımı; yükseköğretim kurumlarında sürdürülen eğitim ve öğretimde, araştırmalar, incelemeler ve deneylerde yardım eden, yükseköğretim kurumunun yetkili birimlerinde verilen akademik değeri olan diğer görevleri yapan ve öğrenimini lisansüstü düzeyinde yapmakla yükümlü olan öğretim elemanları olarak yapılmıştır (YÖK, 2013). Bu tanımla araştırma görevlilerinin görevlerinde akademik nitelik taşıması gerekliliğinin konulması bu sorunu çözme amacını güden bir adım olarak nitelendirilebilir.

Acar'ın (2012) *Üniversitelerde yeniden yapılanmanın aciliyeti ve yeni üniversitelerin sorunları* adlı çalışması ile bu araştırmanın bulguları paralellik göstermektedir. Adı geçen çalışmada yeni kurulan üniversitelerin sorunları; üniversitelerin genel sorunları ve yeni kurulan üniversitelerin kendilerine özgü sorunları olmak üzere ikiye ayırmıştır. Acar'a (2012) göre üniversitelerin

genel sorunları a) aşırı merkezîyetçi, tek tipçi, ideolojik ve kontrolcü YÖK yasası b) öğretim üyelerinin cazip olmayan maddi durumu c) kalitesizlikleri ayıklayacak, verimliliği ödüllendirecek bir sistem ihtiyacı d) düşünce, ifade ve araştırma özgürlüğü e) rektör atamalarının seçimlere bağlanmış olması f) yetki ve sorumluluk dengesizliğidir. Araştırmada yeni kurulan üniversitelerin kendilerine özgü sorunları ise; a) nitelikli eleman sorunu b) fiziksel altyapı sorunu c) finansman imkânlarının yetersizliği sorunu d) uluslararası standartlara uyum ve dışa açılma sorunu ve e) kurumsallaşma şeklinde ifade edilmiştir. Dolayısıyla yeni kurulan bir üniversitenin rektörü olan Acar'ın ifadeleriyle bizim araştırma bulgularımız birbirini destekler niteliktedir.

Bu araştırmanın bulgularıyla paralellik gösteren diğer bir araştırma da Fidan'ın (2011) yeni kurulan üniversitelerde kurum kültürü incelemek amacıyla 2007 yılında kurulmuş olan Bilecik Üniversitesinde yaptığı çalışmadır. Fidan'ın (2011) araştırmasının sonucuna göre yeni kurulan üniversitelerde kurum kültürü oluşma aşamasındadır.

Yeni kurulan üniversitelerin sorunlarını daha derinlemesine incelemek ve bu sorunları daha açık ve net bir şekilde ortaya koymak amacıyla yaptığımız görüşme ve odak grup çalışmalarından elde edilen bulgulara göre yeni kurulan üniversitelerin en önemli sorunları aşağıdaki başlıklar altında sıralanabilir.

a) Kurumsallaşma Sorunu

Kurumsallaşma genel anlamda bir kurumdaki işleyişin kişilere bağımlı olmaktan çıkartılıp, kurumsal hale getirilmesidir. Kurumsallaşma, kurumların gelişip büyümesi, misyonuna uygun işler yapması ve sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir. Kurumlarda henüz kurumsallaşma olmamışsa işlerin seyri büyük ölçüde kişilere bağımlı olmakta, bu durum da her türlü keyfiliğe kapı aralamaktadır (Acar, 2012). Dolayısıyla kurumların başarılı olması, devamlılığını sürdürmesi ve hedeflerine ulaşabilmesi için kurumsallaşma şarttır.

Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre yeni kurulan üniversitelerin en önemli sorunu bu üniversitelerde kurumsallaşmanın olmamasıdır. Bilindiği gibi her üniversitenin hedeflerini devam ettirmesini sağlayan vizyonu ve misyonu vardır. Bir kurumda vizyon ve misyonun personel tarafından benimsenmesi belli bir süreçten sonra olur ki yeni kurulan üniversiteler henüz bu süreci tamamlayamamışlardır. Dolayısıyla paylaşılmış bir vizyona ve misyona sahip değillerdir. Yeni kurulan üniversiteler, genellikle kırsal bölgelerde kurulduğundan, buralarda görev yapan öğretim elemanları üniversiteye yakın olan daha büyük şehirlerde yaşamak istemektedir. Bu nedenle öğretim elemanının üniversiteye en yakın büyük şehirde ikamet edip haftanın belli günlerinde üniversitede bulunması kurumsallaşmayı engellemektedir (Gör. 1 dekan yard.).

Argüden'e göre (2009) kurumsallaşma, kurumu geliştirmek ve itibarını korumak için tüm paydaşlara, çalışanlara, tedarikçilere ve toplumdaki diğer bireylere karşı sadece yasal olarak değil, vaat ettiği değerleri, iş etikleri ve kurumun yönetim prensipleri bakımından da tutarlı ve adaletli davranılmasıdır. Dolayısıyla kurumsallaşma sadece uyulması gereken bir kurallar dizisi değil, bunun ötesinde yönetim anlayışını, kurumun kültürü-

nü, personelin eğitimini ve davranışlarını kapsayan geniş bir konudur. Kurumsallaşmayı sağlamış kurumlar; karar verme mekanizmaları gelişmiş, alınan kararlarda hesap verebilir, şeffaf, adil, tutarlı ve tüm paydaşlara güven veren kurumlardır. Bu bağlamda kurumsallaşmanın sağlanamaması yeni kurulan üniversiteler açısından oldukça önemli bir sorundur. Bu sorun odak grup görüşmesinde şu şekilde ifade edilmiştir: *Kurumsallaşmanın olmaması öğrenci ve öğretim elemanı arasında sıkı ilişkiler olmasını engellemektedir. İdari personelin çok sık değişmesi de kurumsallaşmanın sağlanamadığının bir diğer göstergesidir.*

Yapılan görüşmeler sonucunda, dekan yardımcısı ve fakülte sekreteri de görev yaptıkları üniversitelerde kurumsallaşmanın henüz olmadığını belirtmişlerdir. Kurumsallaşma ile ilgili yapılan diğer araştırmalar da (Argüden, 2009; Acar, 2012) bizim bulgularımızı destekler niteliktedir.

b) Fiziksel Yetersizlikler

Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre yeni kurulan üniversitelerde fiziki eksiklikler mevcuttur. Örneğin bu üniversitelerde sınıflar, laboratuvar ve kütüphane yetersizdir. Bunların yeterli hale gelmesi için kaynaklar çok kıt değil ancak yeni kurulan üniversitelerde kaynakların doğru ve yerinde kullanılabilmesi ve bahsedilen eksikliklerin giderilmesi için zamana da ihtiyacı vardır (G1 dekan yard.).

Yeni kurulan üniversitelerdeki fiziki yetersizlikler ile ilgili yaptığımız diğer bir görüşme sonucunda ortaya çıkan durum ise şöyledir: Devletin üniversitelere ayırdığı kaynağın sınırlı olması ve üniversite yönetiminin bu kaynaktan sadece %10'unu harcayabilme sınırlaması yeni kurulan üniversitelerdeki fiziki ihtiyaçların giderilmesini engellemektedir. Ayrıca fakülteler için ayrılan kıt kaynak ile çok ürün alma gayreti, alınan malzemenin çabuk bozulması sonucuna sebep oluyor. Örneğin, akademik personelin her birine bilgisayar alınabilsin diye düşük kalitede çok sayıda bilgisayar alınıyor ancak bu bilgisayarlar kısa süre sonra bozuluyor. Fakültenin ihtiyaçlarını karşılama konusunda verilen ödenek yetersizdir. Bazen kırtasiye malzemesi için gelen akademik personeli şu anda kaynağımız yok diye geri gönderiyoruz (G2. fak. sek.).

Yeni kurulan üniversitelerdeki problemler arasında fiziki imkânların yetersizliği odak grup görüşmesinde şu şekilde ifade edilmiştir. Yeni kurulan üniversitelerde sınıflar yetersiz ve kalabalıktır. Laboratuvarlar azdır ve burada bulunması gereken materyaller de eksiktir. Kütüphanede çok sınırlı sayıda kaynak vardır. Sosyal faaliyet alanları çok sınırlıdır ve eğitim binaları da yetersizdir. Bu tip eksiklerin giderilmesi için hem kaynağa hem de zamana ihtiyaç vardır.

Fiziksel yetersizlikler sorununun yeni kurulan pek çok üniversitenin sorunu olduğu, onların stratejik planlarında karşımıza çıkmaktadır (Örn; Iğdır Üniversitesi). Ayrıca fiziksel yetersizlikler ile ilgili bulgularımız Korkut ve ark.nın (1999) bulgularıyla paralellik göstermektedir. Korkut ve ark. (1999) göre, bu üniversitelerdeki rektör ve dekanlıkların önemle üzerinde durmaları gereken konu; laboratuvar, araç-gereç, kütüphane, fotokopi, bilgisayar, internet gibi olanakların arttırılması gerekliliğidir. Bu

bulgu Acar'ın (2012) yeni kurulan üniversitelerin sorunlarını içeren çalışmasında şu şekilde ifade edilmiştir. Acar'a (2012) göre yeni kurulan üniversitelerin ikinci önemli sorunu fiziksel altyapının yetersizliğidir. Birçok üniversitenin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu binası gibi eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülebilmesi için zorunlu olan binaları yoktur. Eğitim öğretim hizmetleri bazı yerlerde geçici, derme çatma binalarda yapılabilmektedir.

c) Nitelikli Öğretim Elemanı Sorunu

Yapılan görüşmeler ve odak grup görüşmesinden elde edilen bulgulara göre yeni kurulan üniversitelerin sorunlarından bir tanesi de nitelikli öğretim elemanı (üyesi) bulma sorunudur. Yapılan görüşme ve odak grup çalışmasından elde edilen veriler şu şekildedir:

Öğretim elemanı bulma sıkıntısının en büyük sebebi yetmişmiş nitelikli öğretim elemanı sayısının yeterli olmamasıdır. Özellikle bazı bölümlerde (psikolojik hizmetler, okul öncesi vb.) yeterince ve iyi yetmişmiş öğretim elemanı yoktur. Bu sorun her üniversitede mevcut iken yeni açılan üniversitelerin kuruldukları şehirlerin küçük olması, kurumun fiziksel şartlarının yeterince olgunlaşmamış olması bu sorunu daha çözümlenmez hale getirmektedir (G1 dekan yard.).

Diğer taraftan yeni kurulan üniversitelerde resmi işleri yapacak yeterli sayıda memur bulunmamaktadır. Bu durum resmi işlerin aksamasına sebep olmaktadır. Yeni alınan memurların yapacakları işlerden bihaber olmaları ve üniversitenin yeni olması sebebiyle tüm memurların tecrübeli olmaması bürokratik işlerin süratle sonuçlanmasını engellemektedir. Örneğin bilgi işlemdeki memurların bilgisayar teknolojisine yeterince vakif olmamaları resmi işlerin aksamasına sebep olmaktadır (G2 fak. sek.).

Akademisyenlerle yapılan odak grup görüşmesinde nitelikli öğretim elemanı sorunu şu şekilde belirtilmiştir:

Yeterli sayıda araştırma görevlisinin bulunmaması yeni kurulan üniversitelerin sorunlarından biridir. Bu üniversitelere alınan araştırma görevlilerinin çoğunun öğretim elemanı yetiştirme programı ile alınması, dolayısıyla bu araştırma görevlilerinin doktora programını bitirinceye kadar başka üniversitelere görevlendirilmesi, yükseköğretim yasınının 50d maddesiyle görev başlayan ve görev yaptıkları üniversitelerde kalan araştırma görevlilerinin yükünü daha da arttırmaktadır.

Yeni kurulan üniversitelerde yüksek lisans ve doktora programları olmaması sebebiyle bu üniversitelerde görev yapan araştırma görevleri lisansüstü eğitimlerini tamamlamak üzere haftanın belli günlerinde şehir dışına gidiş-geliş yapmaktadır. Bu durum araştırma görevlilerini zaman, moral ve enerji bakımından olumsuz etkilemektedir. Ayrıca araştırma görevlilerinin haftanın belli günlerinde üniversitede bulunmaması akademik ve üniversite ile ilgili görevlerinin zaman zaman aksamasına sebep olmaktadır.

Bu bulgular Karakütük ve Özdemir'in (2011) "*Bilim insanı yetiştirme profes (BYEP) ve öğretim üyesi yetiştirme programının (ÖYP) değerlendirmesi*" adlı araştırmalarının bulgularıyla

benzerlik göstermektedir. Adı geçen araştırmanın sonucuna göre; araştırma görevlilerine BİYEP ve ÖYP gibi programlarının uygulaması ile onlara zorunlu hizmet yaptırılması konusuna araştırma görevlileri olumsuz bakmaktadırlar.

Bizim bulgularımızı destekleyen başka bir araştırma da Özdemir ve Sarı (2008) tarafından yapılmıştır. Bahsi geçen araştırmaya göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu, yaşadıkları illerde kurulan üniversitelerin, bölüm ve fakülte açma politikasının akademik açıdan hem bölgenin ihtiyaç duyduğu insan gücünü hem de ülkenin gereksinim duyduğu kaliteli bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak nitelikte planlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan Dost ve Cenksever (2007) tarafından yapılan, devlet ve vakıf üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanlarının yaşadıkları mesleki sorunları incelemeyi amaçlayan başka bir araştırmanın bulgularına göre ise katılımcılar, üniversitelerde laborant ve araştırma görevlisi gibi yardımcı personel yetersizliği önemli bir sorundur. Bu bulgu da bizim bulgularımızla paralellik göstermektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Yeni kurulan üniversitelerde yaşanan problemlere çözüm önerileri geliştirmek amacıyla yapılan odak grup çalışmasından elde edilen bulgular aşağıda önem sırasına göre verilmiştir.

1. Yeni kurulan üniversitelerde kurumsallaşmayı sağlamak adına, öğretim elemanının derslerini hafta içine yayarak öğretim elemanının üniversitede daha fazla zaman geçirmeleri sağlanmalıdır. Üniversitede görev yapan veya yeni alınacak öğretim elemanlarına üniversitenin bulunduğu şehirde ikamet etme zorunluluğu getirilmelidir.
2. Yeni kurulan üniversiteleri cazip hale getirmek böylece öğrencileri ve öğretim elemanlarını bu üniversitelere çekmek için hem üniversitelerin mevcut durumlarını hem de üniversitelerin buldukları şehirleri geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
3. Lisansüstü eğitim programlarının sayısını ve niteliğini artıracak çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca öğretim elemanı yetiştirme programının sorunları ve eksiklikleri belirlenip bu sorunları gidermeye dönük adımlar atılmalıdır.
4. Hem kaliteli öğretim elemanı yetiştirmek hem de akademisyen ve üniversitelerde hesap verebilirliği sağlamak için akademisyenlere ve üniversitelere performans değerlendirme sistemi getirilebilir.
5. Akademik personel ile üniversitenin yönetim kademesinde bulunan öğretim üyelerini kaynaştırmaya dönük konferans, toplantı ve etkinlikler düzenlenmelidir.
6. Öğretim elemanının kendilerini geliştirmeye yönelik yapacağı proje ve araştırmalara gerekli yardım sağlanmalı ve bu konuda onlara destek verilmelidir.
7. Üniversitelerin devamlılığını etkin ve verimli bir şekilde sürdürebilmeleri için üniversite yönetiminin liderlik vasıflarını güçlendirecek çalışmalar yapılmalıdır.

8. Yeni kurulan üniversitelerin tüm yönetim kademelerinde etkinliği sağlamaya yönelik tedbirler alınmalı ve toplumsal bütünleşmiş etkin bir üniversite oluşturma amaç edinilmelidir.
9. Yeni kurulan ve fiziki donanım eksikliği bulunan üniversiteler için yatırım bütçelerinin oluşturulmasında kurum hedefleri göz önüne alınmalıdır. Kütüphane, laboratuvar, araç-gereç vb. eksiklikleri en aza indirmeye yönelik ödenek kullanımının en doğru yapılması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
10. Üniversitenin tüm paydaşları ve temsilcileri üniversitede söz sahibi olabilmelidirler.
11. Üniversitelerin hizmet verdiği bölgelere hesap verme sorumluluğunu arttıracak yollar aranmalıdır. Bu amaçla, yükseköğretim kurumlarına ayrılan kaynakların nerelere aktarıldığı, kurumlara verilen dilekçelerin ve açılan mahkemelerin sonuçları kamuya açıklanmalıdır. Böyle bir şeffaflık, kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlayarak üniversiteleri fiziksel ihtiyaçlarını daha çok karşılayabilir hale getirecektir.
12. Üniversitelerde öğrenci nüfusunun fazla olması ve yeni kurulan üniversitelerde eğitim-öğretim mekânlarının yetersiz olmasına karşılık kaynakların etkin kullanımını da sağlayacak merkezi derslikler kurulmalıdır.
13. Devlet, yeni kurulan üniversiteler için ayırdığı kaynağı arttırmalıdır.
14. Üniversitelerin ekonomik özgürlüklerini kazanmalarını sağlayacak faaliyetler geliştirilmelidir.

SONUÇ

Ülkemizde son dönemlerde pek çok yeni üniversite kurulmasının sebepleri; bilgi toplumuna ve bilgi ekonomisine geçiş, globalleşme ve hızlı değişim sürecinde değişik toplum kesimlerinin üniversitelerden beklentilerin artması; daha geniş bir kitleye eğitim verme, hızla artan yeni bilgilerin tamamını kapsayacak şekilde yeni programlar yapma, istihdam etme, teorinin yanında uygulamaya da yer verme, hesap verebilen şeffaf yönetim modelleri geliştirme şeklinde sıralanabilir (YÖK, 2007). Tüm bu sebeplerle son dönemlerde pek çok üniversite kurulmuş ancak kurulan bu üniversiteler pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir.

Yükseköğretim kurumlarında meydana gelen bu hızlı nicelik artışının en belirgin olumsuz yanlarından biri kuşkusuz bu kurumların eğitim niteliğinin olumsuz etkilenmesidir. Üniversite sayısının fazla olması hem akademik hem de idari personel yetersizliğine neden olmakta bu durum da yükseköğretimde kalitenin düşmesine sebebiyet vermektedir. Yeni kurulan üniversitelerin öğretim elemanı ihtiyacının karşılanması için en temel çözüm, yükseköğretim kuruluşlarına yeterli sayıda ve yüksek nitelikli doktorasını tamamlamış eleman yetiştirmektedir. Bu sorunu çözmek adına yükseköğretim kurulu, temeli 2002 yılına dayanan ancak 2010 yılında yürürlüğe giren öğretim üyesi yetiştirme programlarını başlatmıştır. Bu program yeni olduğu için programa giren ilk adaylar henüz öğrenimlerini

tamamlamamışlardır. Ancak öğretim elemanı yetiştirme programı gelecekte öğretim elemanı açığını kapatmak adına atılmış önemli bir adımdır. Bu programa mükemmel işleyen bir sistem diyemeyiz ancak yeni başlayan bu sistemin başarılı sonuçlar elde etmesi için zamana ve bazı iyileştirmelere ihtiyaç vardır. Diğer taraftan üniversitelerde pek çok açıdan kaliteyi artırma çalışmaları yapılabilir. Bunun için üniversitelerin nitelikli hizmet veren öğretim elemanı, yeterli bina, teknolojik altyapı, araç-gereç ve kütüphane olanakları gibi girdilerin güçlü bir şekilde yapılandırılan sağlam tedbirlerin alınması gerekir. Zira ülkelerin ekonomik bakımdan zenginleşmesi, kaliteli eğitim anlayışına sahip olması ve hem sosyal hem de kültürel açıdan gelişmesi yükseköğretim kurumlarının sayılarının niceliklerinden çok niteliklerinin yüksek olmasına bağlıdır.

Bu araştırmadan elde edilen bir başka sonuca göre yeni kurulan üniversitelerin en önemli sorunu bu kurumlarda kurumsallaşmanın sağlanmamasıdır. Bu sorun, kurum kültürünün oluşmaması, kurum içinde işbirliğinin ve dayanışmanın zayıf olması gibi bir takım ek problemleri de beraberinde getirmektedir. Yeni kurulan üniversiteler başta olmak üzere yükseköğretim kurumları öğrencilere sundukları yaşam standartları ve sosyalleşme hizmetleri açısından da önemli problemler yaşamaktadır. Yeni kurulan üniversiteler öğrencilere sosyal ve kültürel açıdan iyi bir hizmet sunamamakla birlikte, kuruldukları kentlerde de sinema tiyatro gibi kültürel etkinliklerin olacağı mekânlardan ve akademik yaşamdan uzak olması da ciddi bir sorundur. Dolayısıyla fiziksel imkânlar bakımından da oldukça yetersiz olan ama bunun yanı sıra devletin diğer üniversitelere göre daha fazla kaynak ayırdığı yeni kurulan üniversitelere yetenekli, kaynakları iyi kullanabilen yöneticiler getirilmelidir. Zira yeni kurulan üniversitelerin sorunlarını çözmek için, kaynakların planlaması ile ilgili işe yarar yöntemler geliştirebilen, kurumun mevcut mekânlarını en verimli şekilde değerlendirebilen, kurumun sorunlarını tespit ederek bu sorunları çözmek için çaba gösteren, gelecekte ortaya çıkabilecek ihtiyaçları etkin bir şekilde tespit edip önceden tedbir alabilen ve bu sayede işletme maliyetlerinde de önemli tasarruflar sağlayabilen yöneticilere ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Acar, M. (2012). Üniversitelerde yeniden yapılanmanın aciliyeti ve yeni üniversitelerin sorunları. *Eğitime Bakış Dergisi*, 8(23), 21-27.
- Aktan, C. (2007). *Yükseköğretimde değişim: Global trendler ve yeni paradigmlar*. İzmir: Yaşar Üniversitesi Yayını.
- Altınsoy, S. (2011). Yeni devlet üniversitelerinin gelişimi: Sorunlar ve politika önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 98-104.
- Arap, S. (2010). Türkiye yeni üniversitelerine kavuşurken: Türkiye'de yeni üniversiteler ve kuruluş gerekçeleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1), 1-29.
- Argüden, Y. (2009). *Kurumsallaşma*. Erişim: Mayıs 2012, <http://www.genbilim.com>
- Benek, İ., & Yıldız, İ. (2011). Yükseköğretimde inovasyon. Yeni yönelişler ve sorunlar. *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi*. İstanbul, 814-821.

- Bilgin, V. (2009). Türkiye'de üniversite sorunu ve üniversite çalışanları üzerine bir araştırma. Eğitim-Sen. Erişim: http://www.turkegitimsen.org.tr/lib_basili/94.pdf
- Çelik, A. (1994). *Yeni üniversitelerde kütüphane sorunu. Türk Kütüphaneciliği*, 8(4), 266-271.
- Dost, M. & Cenkseven, F. (2007). Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının mesleki sorunları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 203-218.
- Dörtlemes, Ö. (1995). *Yeni açılan üniversiteler. İkinci üniversite kurultayı bildiriler kitabı* (pp125-135). İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Fidan, M. (2011). *Yeni kurulan üniversitelerde çalışanların örgüt kültürü algısı: Bilecik Üniversitesi örneği*. Bilecik Üniversitesi Yüksek lisans tezi, Bilecik.
- Girgin, D. (2007). Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının ders yüklerinin bilimsel çalışma ve araştırma yapma üzerine etkisi üzerine bir durum çalışması. *Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*. Eskişehir.
- Günay D., & Günay A. (2011). 1933'den günümüze Türk yükseköğretiminde niceliksel gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 1-22.
- Huggins, R., & Cooke P. (1997). The Economic Impact Of Cardiff University: Innovation, Learning and Job Generation. *Geo Journal*, 41(4), 325-337.
- İlham, Ç. (2008). Üniversite ve bazı sorunları. *Eğitim Dergisi*, 18.
- Karahan, Ö. & Karahan, A. Y. (2012). Üniversitelerin meseleleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(2), 80-84.
- Karakütük, K., & Özdemir, Y. (2011). Bilim insanı yetiştirme projesi (BİYEP) ve öğretim üyesi yetiştirme programının (ÖYP) değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 26-38.
- Korkut, H., Yalçınkaya, M., & Muştan T. (1999). Araştırma görevlilerin sorunları. *Eğitim Yönetimi*, 17, 19-36.
- Leech, N., & Onwuegbuize, A. (2009). A typology of mixed methods research designs. *Qual Quant* 43,265–275.
- Leveille, D. (2006) Accountability in higher education: A public agenda for trust and cultural change. *Research & Occasional Paper Series*. University of California.
- Marginson, S., & Rhodes, G. (2002). Beyond national states, markets, and systems of higher education. *Higher Education*, 43, 281-309.
- Merriam, S. B. (2012). *Nitel araştırma yöntemleri tasarım uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Ortaş, İ. (2002). Üniversitelerin Sorunları I. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 2(4), 3.
- ODTÜ (2011). *Yükseköğretimin yeniden yapılandırılması: Görüş ve öneriler*. Komisyon Raporu, Ankara.
- Özdem, G., & Sarı, E. (2008). Yükseköğretime yeni bakış açılarıyla birlikte yeni kurulan üniversitelerden beklenen işlevler. *Bilim Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 8(1), 8.
- Saatçioğlu, Ö. (1992). *Türkiye'de çağdaş eğitim ve çağdaş üniversite konusunda Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin görüş ve önerileri*, çağdaş eğitim çağdaş üniversite (pp. 269-282). Ankara: Başbakanlık Yayını.
- Şen, Z. (2012). Türkiye'de yükseköğretim sistemi eleştirileri ve öneriler. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(1), 1-9.
- Şenses, F. (2007). *Uluslararası gelişmeler ışığında Türkiye yükseköğretim sistemi: Temel eğilimler, sorunlar, çeliskiler ve öneriler* (pp. 1-31). Economic Research Center, ODTÜ, Ankara.
- Tanrıkulu, D. (2011). *Türkiye'de yükseköğretime erişim: 2025 yılında yükseköğretim talebi karşılanabilecek mi?* (Analiz No. 34). Ankara: SETA.
- TED (2011). *Yükseköğretimin yeniden yapılandırılması: Görüş ve öneriler*. Ankara.
- Vaira, M. (2004). Globalization and higher education organizational change: A framework for analysis. *Higher Education*, 48, 483–510.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.